

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 1010/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen terrorismirikoksien tutkimisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Minna Reijosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 1010/2020 vp:

Miksi Suomessa ei ole tutkittu terrorismirikoksia pitkään aikaan ja

mitä on pikaisesti aiottu tehdä, että mahdollinen rikosvastuu toteutuu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Terrorismintorjuntaan ja terrorismirikosten tutkintaan kuuluvia asioita on käsitelty kirjallisissa kysymyksissä 471/2020 vp ja 965/2020 vp. Niihin annettuihin vastauksiin viitaten totean seuraavaa.

Konfliktialueilla, kuten esimerkiksi Irakissa tai Syyriassa, epäillyksi tehdyt terrorismirikokset ovat rikoslain (39/1889) 1 luvun 7 §:n 3 momentin perusteella kansainvälisiä rikoksia. Kansainvälisen rikoksen tutkinta edellyttää rikoslain 1 luvun 12 §:n 1 momentin tarkoittamaa valtakunnansyyttäjän syytemääräystä. Syytemääräystä ei kuitenkaan tarvita, jos 2 momentissa tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Edellytyksiä ovat muun muassa, että rikoksen on tehnyt Suomen kansalainen tai henkilö, joka rinnastetaan Suomen kansalaiseen ja rikos on kohdistunut Suomeen, Suomen kansalaiseen, Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen tai suomalaisen yhteisöön, säätiöön tai muuhun oikeushenkilöön tai rikos on tehty suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa sen ollessa aavalla merellä tai millekään valtiolle kuulumattomalla alueella tai sen yläpuolella.

Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n tarkoittaman esitutkinnan toimittamisen edellyttää syytä epäillä-kynnyksen ylittymistä. Se puolestaan tarkoittaa kaiken epäiltyyn rikokseen liittyvän tiedon hankkimista, läpikäymistä ja sen perusteella tehtävää kokonaisharkintaa.

Kansainvälisten rikosten luonteeseen kuuluu epäiltyyn rikokseen liittyvän tiedon hajaantuminen. Tieto, joka esitutkinnan, syyteharkinnan ja oikeuskäsittelyn kautta muodostaa rikosasian näytön, on pääosin Suomen rajojen ulkopuolella. Rikosvastuun toteuttamisen perustana olevan näytön hankkiminen on vaikea tehtävä konfliktialueilta, joissa valtiolliset rakenteet ovat hajaannuksessa tai ääritapauksessa lakanneet toimimasta kokonaan. Epäillyn rikoksen tekoajan ja mahdollisen esitutkinnan aloittamisen ajan pidentyessä näytön hankkiminen vaikeutuu. Esimerkkeinä tästä ovat mahdollisten todistajien ja fyysisen todistusaineiston löytäminen ja hyödyntäminen.

Kansainvälisiä rikoksia koskevassa syytä epäillä-kynnyksen harkinnassa Valtakunnansyyttäjän toimisto on olennaisessa asemassa. Syytemääräyksen harkinta on syyttäjälaitoksesta annetun lain

(32/2019) 10 §:n mukaisesti itsenäistä ja riippumatonta. Poliisi on käynyt ja jatkaa edelleen vuoropuhelua Valtakunnansyyttäjän toimiston kanssa yhteisen näkemyksen vahvistamiseksi esitutkinnan toimittamiseen liittyvistä näkökannoista. Vuoropuhelu on normaalia poliisin ja syyttäjän yhteistoimintaa.

Ennen varsinaisen esitutkinnan toimittamista poliisiin on omasta aloitteestaan mahdollista tehdä esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentin tarkoittama esiselvitys. Terrorismirikoksissa esiselvityksen tekee keskusrikospoliisi. Esiselvityksen tekemisen tehokkuutta rajoittaa se, ettei sitä tehdessä voida soveltaa kaikkia esitutkintalaissa määriteltyjä toimivaltuuksia. Sama rajoitus pätee pakkokeinolaissa (806/2011) määriteltyihin toimivaltuuksiin. Poliisilain (872/2011) 5 luvun 3 §:n tarkoittamaa salaista tiedonhankintaa rikoksen paljastamiseksi on mahdollista käyttää lainkohdassa lueteltuihin terrorismirikoksiin.

Esiselvityksen tekeminen kansainvälisissä terrorismirikoksissa on vakiintunut menettely. Terrorismitorjuntaan liittyvistä toimintamalleista, vastuunjaosta ja menettelytavoista on sovittu Poliisihallituksen ja suojelupoliisin kesken. Tiedonvaihdon ja yhteistyön tavoitteena on mahdollisimman ajantasainen tilannekuva ja kaiken käytettävissä olevan tiedon tuottaminen esitutkinnan edellytysten arvioimiseksi. Poliisihallinnon sisäisiä toimintamalleja sekä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa arvioidaan jatkuvasti ja niitä pyritään kehittämään tehokkaammiksi. Sama pätee kansainväliseen yhteistyöhön. Siinä merkittäviä toimijoita ovat Interpol ja Europol. Lisäksi Suomi toimii aktiivisesti kahdensivälisessä valtioiden välisessä yhteistyössä.

Oikeusministeriön asettama työryhmä arvioi kesäkuussa 2020 luovuttamassaan mietinnössä, että terrorismirikoksia koskevat säännökset ovat Suomessa yleisesti ottaen kattavia keskeisiin vertailuvaltioihin verrattuna. Työryhmä ehdotti kuitenkin sääntelyn riittävän kattavuuden varmistamiseksi ja vertailuvaltioidenkin lainsäädäntöihin perustuen, että terroristiryhmän toimintaan osallistuminen säädetään rangaistavaksi nykyistä laajemmin ja että uutena rikoksena säädetään rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen. Työryhmän mietintö oli lausunto-kierroksella ja lausuntopalaute on otettu huomioon mietintöön perustuvan hallituksen esityksen valmistelussa.

Terrorismirikoksia säätelevää rikoslain 34 a lukua on päivitetty vuosien aikana varsin useasti vastaamaan kansainvälisiin velvoitteisiin ja toimintaympäristön muutoksiin. Sisäministeriö suhtautuu myönteisesti rikoslain 34 a luvun mahdollisen kokonaisuudistuksen toteuttamiseen. Kokonaisuudistus antaisi mahdollisuuden tarkastella terrorismirikosten rangaistussäännöksiä ja selkeyttää niiden keskinäistä suhdetta sekä korjata mahdollisia puutteita.

Helsingissä 11.2.2021

Sisäministeri Maria Ohisalo